

با حمایت برنامه ژان مونه
اتحادیه اروپایی

معرفی و ارزیابی

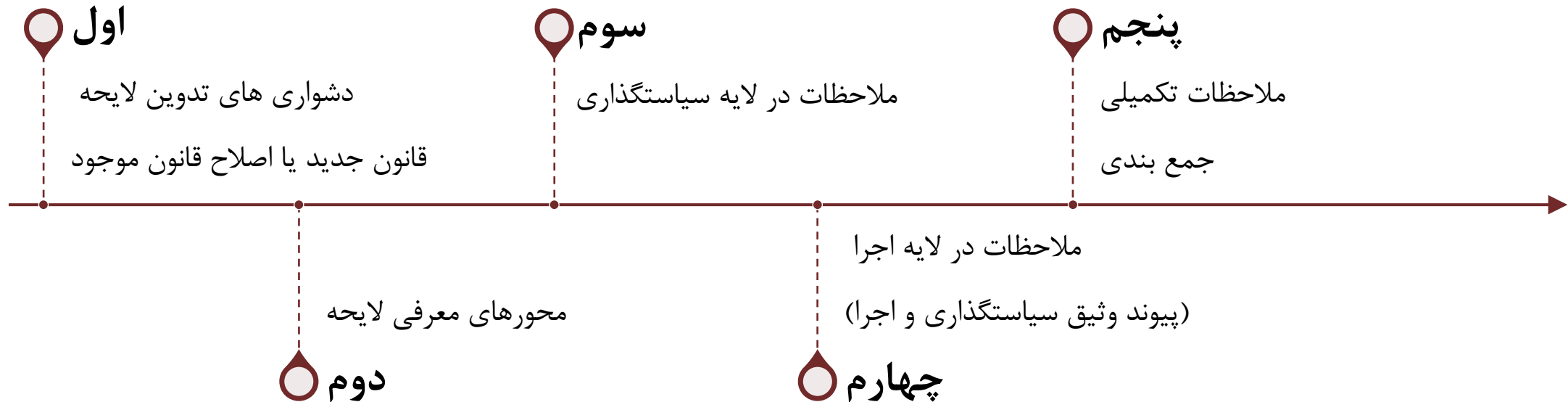
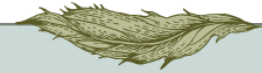
پیش نویس لایحه

مالیات بر درآمد اشخاص در ایران

مدرسه تابستانی مالیات بر درآمد اشخاص

۱۴ تیر ۱۴۰۲

برنامه ارائه

دشواری های تدوین لایحه

➤ مقام سیاستگذار کیست؟

➤ نقش مجلس چیست؟

➤ سلسله مراتب حقوقی و پیوندهای

افقی

➤ قانون جدید یا اصلاح قانون

موجود؟

محورهای معرفی لایحه

نرخ و پایه مالیات

- نحوه تعریف درآمد مشمول مالیات
- نحوه تعریف مالیات متعلق (جدول مالیاتی)

رابطه منبع درآمد و شخص صاحب درآمد

- کسر در منبع
- معافیت در منبع

انتخاب الگو یا نظام مالیات بر درآمد

- مالیات بر درآمد جامع، دوگانه یا یکنوا

مدل اجرا

- اظهارنامه واقعی یا پیش فرض
- نظام رسیدگی

جمع درآمدهای
مشمول مالیات اشخاص
حقیقی ایرانی و غیر
ایرانی مقیم ایران

درآمد املاک (حذف تبصره ۱۱ ماده ۵۳)

درآمد ناشی از ساخت و فروش (ماده ۷۷)

درآمد کشاورزی (ماده ۸۱)

حقوق (کلیه دریافتی ها و همه مزایای
دریافتی اعم از نقد و غیر نقد)

درآمد شخص حقیقی از اشتغال به مشاغل
(شامل شرکت مدنی و مضاربه) - ماده ۹۳

سود تقسیم شده اشخاص حقوقی

معافیت ها و کسورات

معافیت پایه مؤدی، همسر و فرزندان و
افراد تحت تکفل

هزینه دارو و درمان

هزینه پرداختی به مراکز آموزشی

حق بیمه درمانی پرداختی

هزینه اجاره (۱.۵ برابر معافیت پایه)

هزینه اقساط تسهیلات مسکن تا معافیت
پایه

عدالت مالیاتی بر اساس توانایی پرداخت

خط فقر مطلق سرانه ماهیانه در سال ۱۴۰۲ بر اساس ۲۳۰۰۰ کیلوکالری در روز	معافیت پایه ماهیانه سرانه به میلیون تومان	معافیت پایه ماهیانه خانوار به میلیون تومان	بعد خانوار
2,600,000	۲,۵	۲,۵	۱
	۱,۶۲۵	۳,۲۵	۲
	۱,۲۵۰	۳,۷۵۰	۳
	۱,۰۶۲۵	۴,۲۵۰	۴
	۰,۹۵۰	۴,۷۵۰	۵

معافیت پایه برای همه خانوارها با ابعاد مختلف کمتر از خط فقر مطلق است
قسمت عمده امتیازات به کسورات داده شده است که فقط برای افراد ثروتمند قابل استفاده است
در حالیکه معافیت پایه باید حداقل مبتنی بر خط فقر نسبی در همان سال تعریف شود

جدول مالیاتی (ماده ۱۳۱)

ردیف	جمع درآمدها منهای کسورات و معافیت	نرخ
۱	تا دو برابر معافیت پایه	۱۰
۲	نسبت به مازاد دو برابر تا چهار برابر	۱۵
۳	نسبت به مازاد چهار برابر تا شش برابر	۲۰
۴	نسبت به مازاد شش برابر تا هشت برابر	۲۵
۵	نسبت به مازاد هشت برابر تا ۱۶ برابر	۳۰
۶	نسبت به مازاد ۱۶ برابر	۳۵

نرخ مالیات شرکت ها

نرخ مالیات	نوع شرکت
۱۵٪	جمع درآمد شرکت های ایرانی
۲۵٪	حقوقی خارجی
۳۰٪	حقوقی ایرانی (غیر انتفاعی و نهادهای عمومی غیر دولتی که هدف تاسیس تقسیم سود نیست) اگر فعالیت اقتصادی داشته باشند
۱۲,۵٪	شرکت های تعاونی سهامی عام
۱۲,۵٪	شرکت های دانش بنیان در ۵ سال اول
شبه اشخاص حقیقی رفتار می شود	مشارکت های مدنی

رابطه منبع درآمد و شخص صاحب درآمد

ردیف	منبع درآمد	نحوه برخورد با درآمد
۱	درآمد اجاره	اظهاری نامه م ۱۳۰ / ۱۰ درصد علی الحساب توسط مستأجران حقوقی
۲	درآمد ساخت و فروش	۱۰ درصد علی الحساب هنگام اولین نقل و انتقال
۳	درآمد کشاورزی	تا چهار برابر معافیت پایه با نرخ صفر / تتمه اظهارنامه م ۱۳۰
۴	درآمد حقوق	کسر و پرداخت توسط کارفرما / احتساب دو معافیت پایه در منبع / غیر از پرداخت کنندگان حقوق اصلی، کسر به اندازه معافیت پایه

رابطه منبع درآمد و شخص صاحب درآمد

نحوه برخورد با درآمد	منبع درآمد	ردیف
اظهاریانه پیش فرض	صاحبان درآمد مشاغل	۵
یک اظهاریانه مشارکت / یک اظهاریانه م ۱۳۰	مشارکت مدنی	۶
اظهاریانه م ۱۱۰ / نرخ مقطوع / بدون معافیت پایه	اشخاص حقوقی	۷
کسر و پرداخت توسط اشخاص حقوقی / بر اساس نرخ های ماده ۱۳۱ و بدون احتساب معافیت پایه	سود تقسیم شده	۸

رابطه منبع درآمد و شخص صاحب درآمد

محدود کردن معافیت به ۳۰ درصد درآمد ابرازی	منبع درآمد	ردی ف
نرخ ماده ۱۳۱ / کسر و واریز توسط پرداخت کنندگان	درآمد اتفاقی	۹
حذف معافیت ۱۳۳	صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی، شرکت های تعاونی	۱۰
حذف معافیت ۱۳۴	درآمد مدارس غیر انتفاعی و آموزشگاه های فنی و حرفه ای آزاد، باشگاه ها و مؤسسات ورزش	۱۱
محدود کردن معافیت به ۳۰ درصد درآمد ابرازی	درآمد مشمول مالیات ابرازی شرکت های دانش بنیان	۱۲

رابطه منبع درآمد و شخص صاحب درآمد

نحوه برخورد با درآمد	منبع درآمد	ردیف
۱۰ درصد علی الحساب توسط پرداخت کننده سود / معافیتی معادل دو برابر معافیت پایه	سود آورده نقدی در قالب عقود مشارکتی	۱۳
حذف معافیت / ۲۵ درصد تخفیف در نرخ / ۵۰ میلیون تخفیف	فعالیت های انتشاراتی و مطبوعاتی	۱۴
حفظ معافیت ۲۰ ساله و در نظر گرفتن تخفیف برای بعد از آن	فعالیت در مناطق آزاد	۱۵
معافیت هدفگذاری شده	درآمد صادرات	۱۶

رابطه منبع درآمد و شخص صاحب درآمد

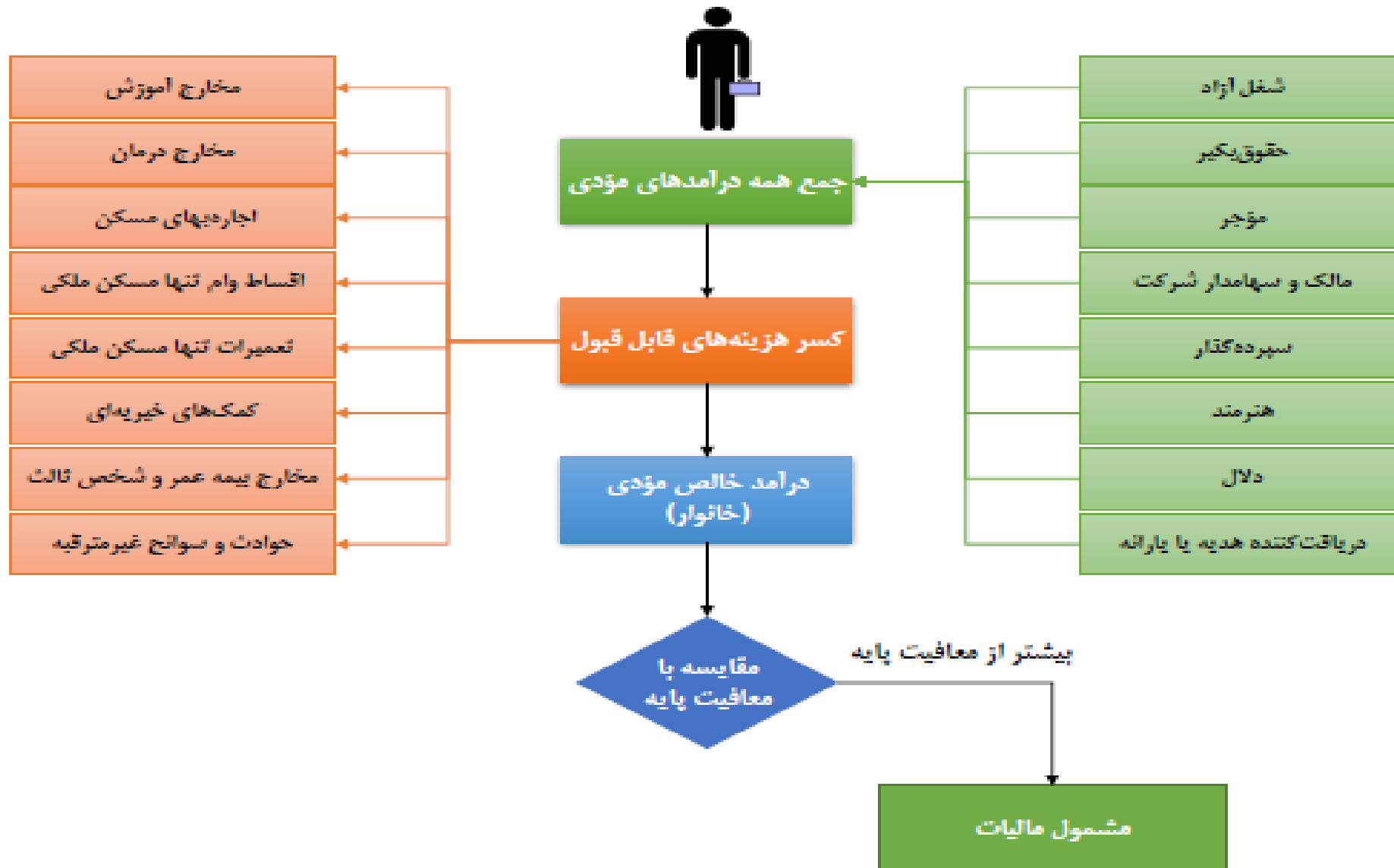
نحوه برخورد با درآمد	منبع درآمد	ردیف
تا چهار برابر معافیت پایه با نرخ صفر و مابقی مشمول	درآمد تولید فرش	۱۷
تا ۱۰ درصد مالیات شرکت بسته به میزان سهام شناور آزاد	شرکت های بورسی	۱۸
معاف	سود سپرده های بازنشستگی	۱۹
تا چهار برابر معافیت پایه معاف / کسر ۱۰ درصد علی الحساب هنگام واریز سود به حساب	سود سپرده بانکی و ...	۲۰

الگوی مالیات بر
درآمد اشخاص

ماده ۱۲۹ – مالیات بر جمع
درآمد اشخاص

الگوی قرائح مالیات بر جمع درآمد اشخاص

نظام اجرا

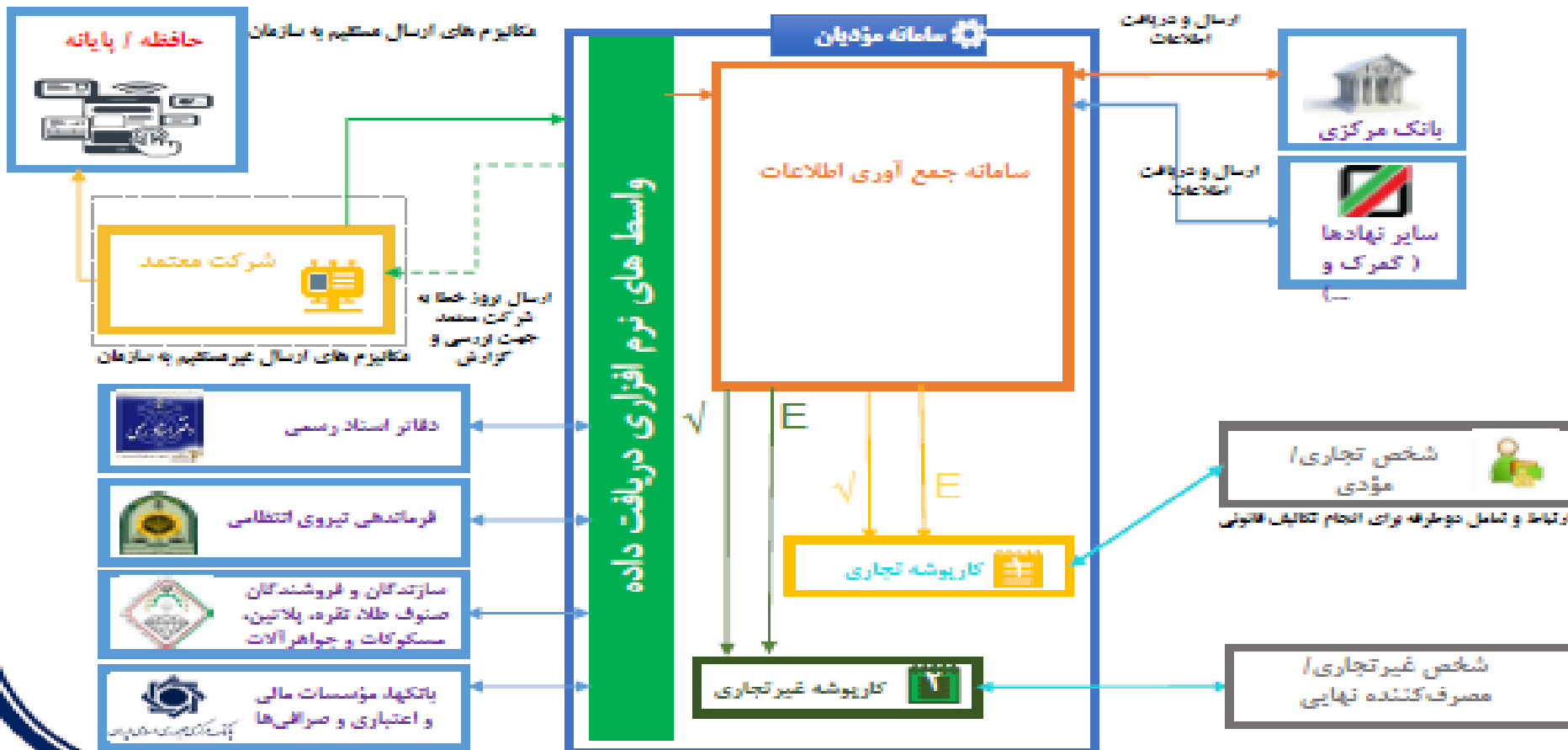

اظهارنامه پیش فرض (مواد ۱۱۰ و ۱۳۰)

تهیه اظهارنامه بر مبنای داده های
صورت حساب های الکترونیک
رسیدگی و تشخیص و اعتراض،
صرفاً از طریق سامانه و اصلاح و
ابطال و اضافه کردن

مدل مفهومی برای اجرای مالیات بر عایدی سرمایه

ماده (۱۶ مکرر) قانون - طرح مالیات بر عایدی سرمایه

الف- در خصوص نقل و انتقال اوراق بهادار و تقسیم سود:

۱- شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، بهابازار (بورس)ها، ناشران اوراق بهادار، کارگزاران و سایر نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، صدور صورتحساب‌های الکترونیکی مربوط همزمان با تقسیم سود یا فروش اوراق بهادار یا کالای مورد معامله در بهابازار (بورس)ها و بازارهای خارج از بهابازار (بورس) اشخاص حقیقی و حقوقی

۲- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور صدور صورتحساب‌های الکترونیکی با درج قیمت فروش همزمان با نقل و انتقال سهام، سهم‌الشرکه و حق تقدم سهام

۳- اشخاص حقوقی توزیع کننده سود، صدور صورتحساب‌های الکترونیکی با درج قیمت فروش همزمان با تقسیم سود

ب- و نیز صدور صورتحساب‌های الکترونیکی مربوط به وجوه واریزی از قبیل سود سپرده، سود اوراق مشارکت و تسهیلات پرداختی توسط این اشخاص

ماده (۱۶ مکرر) قانون - طرح مالیات بر عایدی سرمایه

ب- کلیه اشخاص تجاری مکلفند صورتحساب الکترونیکی کلیه وجوه پرداختی یا «معادل ریالی پرداخت‌های غیرنقدی» خود تحت عناوینی از قبیل حقوق، دستمزد، حق شاغل، حق شغل، حقوق بازنشستگی، وظیفه و مستمری، کارانه، یارانه، انواع پرداخت‌ها توسط مؤسسات بیمه، خسارت فوت، محکوم‌آبه، دیه، رد مال، استرداد وثیقه و سایر عناوین مشابه را صادر نمایند.

ت- سازمان موظف است صرفاً هزینه‌های قابل قبول مالیاتی دارای صورتحساب الکترونیکی را به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی موضوع فصل دوم باب چهارم قانون مالیات‌های مستقیم پذیرد؛ سایر هزینه‌های قابل قبول مالیاتی از قبیل هزینه استهلاک دارایی‌ها و زیان تسعیر ارز که امکان صدور صورتحساب الکترونیکی ندارند، مشروط به اعلام مؤدی از طریق کارپوشه تجاری قابل پذیرش هستند.

ث- کلیه اشخاص تجاری و غیرتجاری مکلفند در مهلت اعلام شده از سوی سازمان، صورتحساب‌های الکترونیکی مطالبات قبل از استقرار کارپوشه غیرتجاری از قبیل حسابهای دریافتی تجاری و غیرتجاری، قرض، ودیعه، وثیقه و رهن را مطابق فرایند تعیین شده در آیین‌نامه اجرایی این ماده، صادر کنند.

ماده (۱۶ مکرر) قانون - طرح مالیات بر عایدی سرمایه

ج- اشخاص زیر مکلفند در خصوص موارد زیر، صورتحساب‌های الکترونیکی مربوط را بر اساس فرایندهای مندرج در آیین‌نامه اجرایی این ماده صادر کنند و سازمان نیز موظف است صورتحساب‌های الکترونیکی صادر شده را حسب مورد به کارپوشه تجاری یا غیرتجاری طرفین انتقال دهد:

۱- دفاتر اسناد رسمی، در خصوص هرگونه معامله املاک از قبیل انتقال مالکیت عین، انتقال حق واگذاری محل، واگذاری منافع، تنظیم و تنفیذ و کالت بلاعزل فروش، پرداخت قرض یا قادیه دین و هرگونه معامله اموال دارای سند رسمی

۲- فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، در خصوص هرگونه انتقال وسایل نقلیه‌ای که مطابق قوانین مربوط ملزم به شماره‌گذاری هستند.

۳- سازندگان و فروشندگان صنوف طلا، نقره، پلاتین، مسکوکات و جواهرآلات، در خصوص هرگونه خرید از اشخاص غیرتجاری؛

۴- اشخاص تجاری مجاز به خرید و فروش انواع ارز و مسکوک طلا از قبیل بانکها، مؤسسات مالی و اعتباری و صرافی‌ها، حسب مورد در خصوص معاملات مذکور

ملاحظات در لایه سیاستگذاری

بازتوزیع درآمد

- تصاعدی کردن بر مبنای نرخ نهایی
- تصاعدی کردن بر مبنای نرخ متوسط

سادگی سیستم / نظام یکنوا

- حذف کسورات / نرخ واحد / معافیت پایه بالا
- بدون نیاز به معافیت های چندگانه در منبع

گذار تدریجی

- زمان بندی اقدامات (کاهش معافیت ها / ارائه اظهارنامه ها / دایره شمول افراد / ...)

مالیات بر درآمد شرکت ها

- نرخ واحد و یکسان برای همه شرکت ها
- توجه به سرجمع نرخ مالیات شرکت ها

مزایای مالیات یکنواخت

❖ آیا سیستم مالیات یکنواخت تصاعدی است؟

❖ در جدول زیر نرخ نهایی تمامی افراد یکسان و معادل ۲۰ درصد است اما نرخ متوسط با افزایش سطح درآمد افزایش می‌یابد و در واقع تصاعدی است.

مقایسه نرخ نهایی و نرخ متوسط مالیات تحت مالیات یکنواخت با نرخ ۲۰ درصد (ارقام به دلار و درصد)

افراد	درآمد افراد	مالیات بر ۱۰۰۰۰ دلار اول	مالیات بر بقیه درآمد	کل تعهد مالیاتی	نرخ نهایی مالیات	نرخ متوسط مالیات
A	۱۵۰۰۰	*	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۲۰	۶,۶
B	۳۰۰۰۰	*	۴۰۰۰	۴۰۰۰	۲۰	۱۳,۳
C	۶۰۰۰۰	*	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۲۰	۱۶,۶
D	۱۰۰۰۰۰	*	۱۸۰۰۰	۱۸۰۰۰	۲۰	۱۸

ملاحظات در لایه اجرا

اظهاریانه پیش فرض

قبول اظهاریانه بر اساس سامانه

در نظر گرفتن برنامه جایگزین برای اجرا

مقدم دانستن اطلاعات اشخاص ثالث

ملاحظات تکمیلی

رعایت شأن قانون

- کارگروه ماده ۱۶۹
- عدم امکان اصلاح قانون مگر با اکثریت دو سوم

گفتگوی مستمر با مردم

- روشن کردن موارد هزینه کرد مالیات
- ساختن مستندهایی در خصوص تمکین مالیاتی

بررسی دقیق الگوهای اجرا

- ملاحظات و جزئیاتی که اجرای چنین قانونی دارد

متصل کردن قانون مالیات به نظام حمایتی

- پرداخت یارانه

سپاس از توجه شما

علی نصیری اقدم

alin110@atu.ac.ir

<https://piteu.atu.ac.ir>